

RHENEN.

3.

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Gelderland.

POLDERS, NIET TOT EEN DISTRIKT BEHOORENDE.

Polder van Boesd.

Polder Marienwaard. (Bestaande uit twee waterstaatk. deelen, polder Marienwaard en Lage veld)

POLDERDISTRIKT CULENBORG.

Culenborg met onderhoorige landen en Goilberdingen. (waaraan op dit blad alleen voorkomt polder Tienkoen).

POLDERDISTRIKT BUREN.

Polder Tricht. Polder Zoelmond. (Bestaande uit drie waterstaatk. deelen, waarvan op dit blad alleen voorkomt polder Over-Haar en Neder-Haar.)

Polder Asch. } vormen één waterstaatk. polder-bezoems Polder Achter den Haag } met één klein waterstaatk. stuk p.

Polder Buurmalsen. (Bestaande uit vijf waterstaatkundige polders, Buurmalsen, Lage en Hooge veld, a, b en c.)

Polder Buren en Erichem. (Bestaande uit de waterstaatkundige polders: Stad Buren, Erichem (voor het grootste westelijk deel), den polder Buren, Grindweg, d en e, en vrij afwaterend land tusschen de Asenzaatsche Steeg en den Buurmalsen dijk.)

POLDERDISTRIKT NEDER-BETUWE.

Polder Kapel- en Kerk Avesaath. (Bestaande uit de waterstaatkundige polders Avesaath en Erichem (voor een klein oostelijk deel).)

Polder Zoelen. (Bestaande uit drie waterstaatk. deelen, waarvan op dit blad voorkomen polder Zoelen en vrij afwaterend land de Zuid Kempen, met uitzondering van het stuk tot polder Buren en Erichem behoorende.)

Polder Zandwijk. (Bestaande uit de waterstaatk. deelen: polder Zandwijk, polder de Kellen, polder Beldert, en vrij afwaterend land de Vaalt.)

Polder Ommeren. (waaraan op dit blad voorkomt vrij afwaterend land van Ommeren.)

POLDERDISTRIKT TIELERWAARD.

Polder Gellicum. } vormen één waterstaatkundigen polder met een hooger deel.

Polder Ensdyk. (Bestaande uit twee waterstaatkundige deelen.)

Polder Deil. Polder Hellowe.

Polder Haasten. (Bestaande uit de polders Haastres en het Dorp.)

Polder Tuil. (Bestaande uit de waterstaatkundige deelen polder Tuil, polders f, g, h, en vrij afwaterend land.)

Polder Waardenburg. (Bestaande uit de waterstaatkundige deelen polder Waardenburg, het Molenveld, polder ij, het Hooge veld, pr. i, polders a, b, c, en de westelijke helft van het vrij afwaterend land na)

Polder Neerijnen. (Bestaande uit de waterstaatk. polders Neerijnen, Pekeld, o, p, q, r en het oostelijk deel van het vrij afwaterend land na.)

Polder Opjijne. (Bestaande uit de waterstaatk. deelen Opjijne en s.)

Polder Est. (Bestaande uit de waterstaatk. polders Est, v en w.)

Polder Meteren. } vormen één waterstaatkundigen polder met een lager deel (Tietakker), tot polder Geldermalsen behoorende.

Polder Wadenojen. Polder Ophemert. } vormen een waterstaatk. geheel met een polder x.

Polder Varik. } tot polder Ophemert behoorende.

Polder Heesselt. (vrij afwaterend land.)

Polder Zennevijnen. Polder Tiel. (met een hooger deel (stad Tiel).)

Polder Drumpt.

BUITENPOLDERS.

Polder de Krop.

Polder Kerkenwaard.

Polder Rijswaard.

Polder Heesseltsche waard.

Polder Stichtsche waard. Prins Willemspolder. (met een klein lager deel, niet op dit blad voorkomende.)

POLDERDISTRIKT BOMMELERWAARD BOVEN DEN MEIDIJK.

Polder Zalt-Donnel. (met een hooger deel (stad Zalt-Donnel))

Polder Hurwenen.

BUITENPOLDER.

Polder de Lage waard.

POLDERDISTRIKT MAAS EN WAAL.

Polder Alphen } vormen één waterstaatkundigen polder.

Polder Dreumel. } met een klein lager deel d.)

Polder Wanen. (met een klein lager deel d.)

BUITENPOLDERS.

Polder Heerenwaard.

Kopsche polder.

Polder van Lith. (waaraan op dit blad voorkomt het waterstaatk. deel de Haas.) gedeeltelijk in Noordbrabant.

Polder de Voren.

Polder de Dreumelsche waard.

Polder de Wamelsche waard. } vormen een waterstaatk. polder.

Polder Molenvaard.

TOELICHTING.

De polders op de kaart hebben de kleur van den boezem of het stroomende water waarop zij uitwateren, in verschillende tinten.

Polders, door een bies van donkerder tint omgeven, brengen het water niet regstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder, of op een gemeenschappelijke binnenboezem. De alzoo bij elkander behoorende polders hebben gelijke tint.

Bij polders die afwateren op meerdere polders of boezems, is de kleur dienovereenkomstig gestreept.

Hooge gronden, boezem- en vlietlanden zijn niet gekleurd.

De afwatering van hooge gronden, voor zover die op het terrein nog door greppels, door de helling van den grond of door andere kennelijke middeelen zichtbaar is, is aangeduid op de kaart door de gronden te omgeven met een bies van de kleur van den boezem of het stroomende water waarop zij afwateren.

Door stroomende wateren worden verstaan die wateren, welke steeds een verhang in denzelfden zin vertoonen.

Voorboezems van molens, door een sluisje met wachtdiur van den boezem gescheiden, zijn voorgesteld als tot dien boezem behoorende.

Molensluisjes en inlaatsluizen zijn niet in het rood aangegeven, uitgezonderd die in rivierdijken gelegen.

Tot meer duidelijke aanwijzing van de boezems en stroomende wateren zijn daarbij de benamingen in het rood gesteld.

VERKLARING DER TEEKENS.

Schepradwatermolens. Stoomgemaal met aanwijzing van het aantal paardkrachten.

De onder het stoomgemaal geplaatste letter geeft het bematigingsverlief aan; s. scheprad, p. pomp.

Uitwateringsluis (U. sl.) Sluizen die U. sl. en S. sl. tevens zijn, of die tot een ander doel dienen. (S. sl.) zijn aangegeven door het eerste teeken en ander omschreven.

Duiker onder door een waterleiding. Peilschaal.

Peilmerksteen. Zomerpeil van polders.

Dijkshoogte. Kadehoogte.

Cijfers zonder voorafgaande letter geven terreinshoogten aan. Geringste diepte in decimeters van het vaarwater over een riviervak

onder middelen rivierstand.

Aangenomen middellare rivierstand, zijnde die over de zomermaanden der jaren 1861—1870.

Rivierdijk gedeeltelijk kunstmatig verdedigd.

Overlaathoogte. Overlaant.

Provinciale grens.

Straat-, grind-, schulpwegen, enz.

Spoorwegen.

De groote der polders en stroomgebieden is gegeven in Hectaren, volgens meting op de kaart.

Getallen, met het teeken + of — er voor geplaatst, geven hoogten aan in meters boven of beneden Amsterdamsch peil (A.P.).

BOEZEMS.

Kleur van de regstreeksch op de rivieren uitwaterende polders en voorboezems (veronderstelde kleur van de zee en rivieren).

Boezem van de Mark.

Oppervlakte van de polders en hooge gronden, die er hun water op brengen, 2700 H.A. ongeveer.

Gemiddelde stand van den boezem bij het kruispunt van den spoorweg + 1.60

Kadehoogte + 3 à + 3.80.

De boezem loost door de Batensche sluis.

Boezem de Biischopsgraaf.

Grootte van den boezem ongeveer 3 H.A. Oppervlakte der polders, die er hun water op brengen ongeveer 1600 H.A. Hoogte der boezenkanten 3.00 à 3.30 + A.P. ongeveer.

Gemiddelde zomerstand van den boezem 1.60 + A.P. Is het peil tot 1.40 + A.P. gedaald, dan laat men voor de scheepvaart water in door den inlaatsluiker te Culemborg. Komt de Linge boven 1.60 + A.P. dan kan men de Biischopsgraaf hooger opzetten; men gaat niet hooger dan tot 2.10 + A.P. De boezem loost op natuurlijke weg door de sluis aan de Nust of wordt aldaar afgevangen door een stoomschepradmolens van 55 p. k.

Boezem de Bommelsche wetering.

Boezem de Drielsche wetering.

Bijzonderheden omtrent deze boezems worden vermeld op 's Hertogenbosch 1.

STROOMENDE WATEREN.

de Linge.

De Linge ontwaant het water van nagenoeg het gehele gebied tusschen den Nederrijn, de Lek en de Waal gelegen, voor zover Gelderland betreft, en van de Vijfhoerendlanden, gedeeltelijk onmiddellijk, gedeeltelijk door tussenkomst van den boezem van de Zederik.

Vroeger stroomde de Linge vrij door Gorinchem op de Merve af, thans is de lozing bijna uitsluitend door het Steenhehoelsche kanaal.

Bij onvoldoende lozing op natuurlijke weg wordt het daar afgevangen op de Merve door een stoomschepradmolens van 125 p. k.

Het kanaal wordt afgesloten van de Linge door de keer- en schutsluis bij Gorinchem als de Linge tot + 2.52 geklommen is, en de toever wordt dan zoo geregeld dat dit peil niet overschreden wordt.

Bij een stand van + 0.60 te Asperen op 28 Februarij 1851 is waargenomen dat het veeral van de Linge bedraagt:

van de brug in den weg van Arnhem naar Nijmegen tot de Zettensche brug, zijnde 9930 M., 1.66 M.;

van de Zettensche brug tot de groote brug boven Zoelen, zijnde 20 290 M., 2.39 M.;

van de groote brug boven Zoelen tot de Asperensche sluisen, zijnde een afstand van 40 390 M., 2.93 M.;

bij een stand te Asperen van + 1 was dit laatste veeral 2.10 M.

De gemiddelde waterstand over de jaren 1861—1870 was:

boven de Asperensche sluisen 1.36 + A.P. aan den Arkelischen Dam 1.39 + A.P.

De hoogste en laagste standen over die jaren waren:

boven de Asperensche sluisen { 16 Febr. 1867 . . . 4.06 + A.P. Oct. 1870 . . . 0.43 + A.P.

aan den Arkelischen Dam . . . { 17 Febr. 1867 . . . 4.09 + A.P. 9 Mei 1862 . . . 0.46 + A.P.

BUITENWATERSTANDEN.

(waargenomen aan de Rijkspeilschalen.)

Waal Nijmegen. De gemiddelde stand over de jaren 1861—1870 was + 8.81.

Tiel. De gemiddelde stand over de jaren 1861—1870 was + 5.65.

Hoogste en laagste standen over die jaren:

10 Jan. 1861 . . . + 10.30. | 24 Oct. 1865 . . . + 3.93.

St. Andries. Waalzijde. De gemiddelde stand over de jaren 1861—1870 was + 4.30.

Bommel. De gemiddelde stand over de jaren 1861—1870 was + 3.42.

De hoogste en laagste standen over die jaren waren:

8 Jan. 1861 . . . + 7.78. | 27 Oct. 1865 . . . + 1.69.

Gorinchem. De gemiddelde stand over de jaren 1861—1870 was:

vloed + 1.92. | eb + 1.64.

SUIZEN IN RIVIERDIJKEN.

Wijde in den dag. M. Diepte slagbalk boven A.P. M.

langs den regter oever van de Waal. A. Inlaatsluiker te Tiel, 1 schuif, 0.35 4.50 t. intling van water in de stads gr., de Doodse Linge en den Tieltschen polder. Is de waterstand aan de Geldermalsensche brug 0.80 + A.P., of in de stadgracht 4.70 + A.P., dan blijft de duiker gesloten.

langs den regter oever van de Maas. B. Dreumelsche uitwateringsluis met 3 openingen, elke 1 paar deuren en 2 rijen schotbalken 3.75 2.90

C. Alphensche uitwateringsluis met 1 paar puntdeuren en 2 rijen schotbalken. 3.90 3.30

SUIZEN GELEGEN IN BINNENWATEREN.

Wijde in den dag. M. Diepte slagbalk lengte. M.

D. Batensche sluis, 1 paar puntdeuren . . . 3.20 + 0.05

Uitwateringsluis. Boezem van de Mark.

E. Sluis aan de Nust, 2 paar puntdeuren. . . 3.00 + 0.58 38.50

Schutsluis en uitwateringsluis voor de Biischopsgraaf op de Linge.

F. Schutsluis voor hetzelfde doel bij lage Linge-stonden, 2 paar puntdeuren 3.20 — 0.20 44.00

RIVIERDIJKEN.

De rivierdijk langs den regter oever van de Waal, van de aansluiting aan den Rijndijk bij Doornenburg tot aan de grens der provincien Gelderland en Zuidholland, staat onder toezigt van de dijksteelen der polderdistrikten Over-Betuwe, Neder-Betuwe en Tieleraard, ieder voor het dijkvak aan het distrikt grenzende.

De linker Waalzijde van af het dorp Winnen tot de aansluiting aan den regter Maasdijk, staat met deze (tot Batenburg), onder het polderdistrikt van Maas en Waal.

De Heerenwaardse buitenlanden, tusschen het Voornsche Gat en de sluis te St. Andries, door eene zomerkade omringd, hebben een afzonderlijk bestuur.

De linker Waalzijde, voor zover hij ringdijk is van den Bommelerwaard, van de aansluiting aan de schutsluis te St. Andries tot den Meidijk even beneden Zuilen, is onder het bestuur van den Bommelerwaard boren den Meidijk.

De waterkeeringen te Tiel en te Bommel worden door de gemeenten aldaar onderhouden en ressorteren niet onder Tieleraard of Bommelerwaard, noch is daarop van toepassing het rivierpolderreglement.

POLDERS, ENZ.

Polders.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand geteekend. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

Reglement op het beheer der rivierpolders in de prov. Gelderland.

De verschillende hoofdwaterschappen (polderdistrikten) en afzonderlijke polders langs de rivieren in Gelderland gelegen, worden beheerscht door bovengenoemd reglement, dat goedgekeurd is bij Kon. besluit van 3 Sept. 1856, n°. 111.

Polderdistrikt Culemborg.

De voornaamste werken die in onderhoud zijn bij dit distrikt zijn de dijken, wegen, bruggen, duikers, de hoofdwateringen, de middelen van bemating en van lozing.

Polderdistrikt Buren.

Zie voor de polders, die tot het distrikt behooren, de opgaven boven de kaart.

Bij het distrikt zijn in onderhoud en beheer de navolgende werken:

de Koorakade (bedijking van den Buurmalsen waard); de Zuiden-Lekdijk voor zover deze het distrikt begrenst; de Aalsdijk van Zoelmond tot Buren; de Lingedijk van Buren tot de Nust onder Tricht; het Buurmalsen blok Lingewater van de Nust tot het Oude Beesdsche veer; terwijl door het distrikt met het Rijk en de stad Tiel nog wordt onderhouden de zoogenaamde Gecombineerde Grindweg van Tiel door Drumpt, Avesaath, Buren, Zoelmond naar Culemborg.

Het distrikt heeft eenigermate toezigt op de huishoudelijke belangen der in hetzelfde gelegene polders.

Polderdistrikt Neder-Betuwe.

Zie voor de polders, die tot het distrikt behooren, de opgaven boven de kaart.

Bij het distrikt zijn in onderhoud en beheer de navolgende werken:

1. De banddijken langs Neder-Rijn, Lek en Waal, voor zover zij het distrikt begrenzen, met uitzondering van de gedeelten grenzende aan de polders Kesteren, Rijnsdyk en Ravenswaaij, die bij die polders in onderhoud zijn. Het buiten-gewoon onderhoud regelt zich naar art. 293 van het Algemeen Polderreglement van Gelderland.

2. De Groote Landwatering en Linge op de wijze omschreven in het Algemeen Linge-reglement en het daarbij behoorend bijzonder reglement telt. A.

3. Zeven magazijnen voor noodmaterialen te Hien, Ochten, Echeld, Ravenswaaij, Maurik, Ingen en Ophausen.

4. Een kweekkolonie onder Ochten.

5. Beslag- en zuikwerk aan de Snor onder Dodewaard.

6. Drie kribben onder Ochten, ééne onder IJsendoorn, vier kribben onder Maurik.

Het distrikt heeft eenigermate toezigt op de huishoudelijke belangen der in hetzelfde gelegene polders.

Polderdistrikt Tieleraard.

Zie voor de polders, die tot het distrikt behooren, de opgaven boven de kaart.

Bij het distrikt zijn in onderhoud en beheer de navolgende werken:

1. De banddijken langs Neder-Rijn, Lek en Waal, voor zover zij het distrikt begrenzen, met uitzondering van de gedeelten grenzende aan de polders Kesteren, Rijnsdyk en Ravenswaaij, die bij die polders in onderhoud zijn. Het buiten-gewoon onderhoud regelt zich naar art. 293 van het Algemeen Polderreglement van Gelderland.

2. De Groote Landwatering en Linge op de wijze omschreven in het Algemeen Linge-reglement en het daarbij behoorend bijzonder reglement telt. A.

3. Zeven magazijnen voor noodmaterialen te Hien, Ochten, Echeld, Ravenswaaij, Maurik, Ingen en Ophausen.

4. Een kweekkolonie onder Ochten.

5. Beslag- en zuikwerk aan de Snor onder Dodewaard.

6. Drie kribben onder Ochten, ééne onder IJsendoorn, vier kribben onder Maurik.

Het distrikt heeft eenigermate toezigt op de huishoudelijke belangen der in hetzelfde gelegene polders.

Polderdistrikt Tieleraard.

Zie voor de polders, die tot het distrikt behooren, de opgaven boven de kaart.

Alle buitengewone werken tot beveiliging van het waterschap tegen het rivier-water, worden uitgeoefend en onderhouden door het distrikt.

Het heeft het beheer over een gedeelte van de Linge, in vereeniging met de geheel op zich zelf staande polders langs die rivieren gelegen.

Het heeft toezigt op het gewone onderhoud der rivierwaterkeeringen met alle kunstwerken daarin gelegen en eenigermate op de huishoudelijke belangen van elken in het distrikt gelegen polder.

Het oudste dijkregt dat aan den Tieleraard geschonken is, dagteekent van het jaar 1327.

Polderdistrikt Bommelerwaard boven den Meidijk.

Zie voor de polders, die tot het distrikt behooren, de opgaven boven de kaart, en voor verdere administratieve bijzonderheden 's Hertogenbosch 1.

Polderdistrikt Maas en Waal.

Zie voor de polders, die tot het distrikt behooren, de opgaven boven de kaart, en voor verdere administratieve bijzonderheden Rhenen 4.

Reglement op het beheer der Linge.

De wijze van beheer over de Linge heeft plaats volgens het reglement op het onderhoud der Linge en der daaraan verbonden algemeene wateringen, vastgesteld door Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland 15 Julij 1864, n°. 2, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 16 Februarij 1865, n°. 36.

Bijzonder reglement A voor de Neder-Betuwe.

Dit reglement is het uitloeiisel van het Alg. Regl. op het beheer van de Linge, en regelt den omslag in de kosten van onderhoud van de Groote Landwatering,

en Neder-Betuwsche Linge en het Neder-Betuwsche blok Lingewater, voor zover over deze het beheer door den dijkstool van Neder-Betuwe wordt uitgeoefend.

Het reglement, vastgesteld door Prov. Staten van de provincie Gelderland 15 Julij 1864, n°. 2, is goedgekeurd bij Kon. besluit van 16 Febr. 1865, n°. 36.

Bijzonder reglement B op het onderhoud der Korne en Stadsgracht van Buren

Dit reglement is mede het gevolg van het Alg. Regl. op het beheer der Linge. Het bestuur voert den titel van Collegie van Poldermeesters en Geïnteresseerden in de Korne en Stadsgracht van Buren en voert de schouwen over de betrokkene waterleidingen.

De dorpspolders, waarover de kosten worden ongeslagen, zijn: Maurik, Zoelen, Ingen, Rijnsdyk, Eck en Wiel, Ravenswaaij, Lienden, Avesaath, Buren en Erichem.

Het reglement, vastgesteld door Prov. Staten van de provincie Gelderland 15 Julij 1864, n°. 2, is goedgekeurd bij Kon. besluit van 16 Februarij 1865, n°. 36.